

**Embedsregnskab 2009**  
**for**  
**Vestre Landsret.**



## **1. Indledning.**

I denne indledning gives en kort oversigt over indholdet i Vestre Landsrets embedsregnskab for 2009.

Afsnit 2 indeholder en kort beskrivelse af landsretten.

I afsnit 3 redegøres for udviklingen i landsrettens sagsbeholdning og gennemløbstider samt for opfyldelsen af opstillede målsætninger om gennemløbstider.

I afsnit 4 omtales udviklingen i antallet af medarbejdere i landsretten og sagsafviklingen pr. medarbejder.

I afsnit 5 omtales landsrettens arbejde med retsmægling.

I afsnit 6 omtales landsrettens fortsatte arbejde i forbindelse med gennemførelsen af domstolsreformen.

I afsnit 7 omtales landsrettens kvalitetsarbejde.

I afsnit 8 omtales nogle af de administrative sager, som behandles i landsretten (høringssager, klagesager og sættdommerbeskikkelser).

I afsnit 9 omtales den politiske beslutning om at opføre en ny retsbygning til landsretten som løsning på de lokalemæssige problemer, som landsretten har i Viborg.

I afsnit 10 omtales landsrettens lokaleforhold ved bitingstederne.

I afsnit 11 omtales landsrettens handlingsplan for 2009 og opfyldelsen af denne.

I afsnit 12 omtales den brugerundersøgelse, som i slutningen af 2009 blev gennemført ved alle retter.

Embedsregnskabet afsluttes med en samlet vurdering i afsnit 13 af udviklingen i 2009 og af forventningerne til de kommende år.

## **2. Kort om Vestre Landsret.**

Vestre Landsret har sit sæde (hovedtingsted) i Viborg. Landsretten bestod i 2009 af 1 præsident, 38 andre faste landsdommere, ca. 8 midlertidige (konstituerede) landsdommere, 8 øvrige jurister og ca. 50 administrative medarbejdere.

Præsidenten er administrativ chef for landsretten og således ansvarlig for varetagelsen af de bevillingsmæssige og administrative forhold, der er henlagt til embedet.

Landsrettens dommere er fordelt på 15 retsafdelinger med hver tre dommere. Landsrettens øvrige jurister er tilknyttet de retsafdelinger, der behandler særligt mange kæremål eller i særlig grad står for forberedelsen af landsrettens civile sager, samt landsrettens administration.

Landsrettens administrative medarbejdere er fordelt på 4 retssektioner, der hver udfører de administrative sagsbehandlingsfunktioner for tre eller fire retsafdelinger, samt på en sektion, et præsidentsekretariat og en IT-enhed, der alle varetager en række centrale, administrative opgaver.

Vestre Landsret behandler civile sager og straffesager ved hovedtingstedet i Viborg. Landsretten behandler endvidere straffesager ved de såkaldte bitingsteder i Århus, Aalborg, Kolding, Esbjerg og Sønderborg. Landsrettens administration er beliggende ved hovedtingstedet i Viborg.

### 3. Udviklingen i landsrettens sagsbeholdning og gennemløbstider.

#### a. Udviklingen i civile sager.

Udviklingen i antallet og fordelingen af civile sager i perioden 2007 – 2009 er følgende:

<b>Sagsudviklingen 2007– 2009 for civile sager</b>						
	Almindelige 1. instanssager	Almindelige ankesager	Familieretlige sager o.l.*	Alle domssager	Sager til skr. behandling **	Alle sager
Sagsbeholdning pr. 31/12 2006	795	689	117	1601	180	1781
Nye sager 2007	46	721	271	1038	971	2009
Sluttede sager 2007	584	752	306	1642	1010	2652
Sagsbeholdning 31/12 2007	284	658	55	997	141	1138
Nye sager 2008	73	893	309	1275	1227	2502
Sluttede sager 2008	170	900	258	1328	1143	2471
Sagsbeholdning 31/12 2008	187	651	106	944	224	1168
Nye sager 2009	59	797	368	1224	1454	2678
Sluttede sager 2009	101	888	357	1346	1464	2810
Sagsbeholdning 31/12 2009	145	560	117	822	214	1036

\* Sager om forældreansvar, faderskab, umyndiggørelse, børnefjernelse og adm. frihedsberøvelse

\*\* Kæresager, anke af småsager, oprejsningsbevillinger, anmodning om aktindsigt.

Der er en klar nedgang i beholdningen af civile sager set over hele perioden 2007 – 2009. Nedbringelsen af sagsbeholdningen er først og fremmest sket i 2007. I 2008 er sagsbeholdningen steget lidt, men dette skyldes en kraftig stigning i antallet af nye kæremål mv. i 2008. Denne kraftige stigning er fortsat i 2009 samtidig med, at det er lykkedes at reducere den samlede sagsbeholdning.

## b. Udviklingen i straffesager.

Udviklingen i antallet og fordelingen af straffesager i perioden 2007 – 2009 er følgende:

Sagsudviklingen 2007 - 2009 for straffesager							
	Nævninge- sager	Med domsmænd og med bevisbedøm.	Med domsmænd og uden bevisbedøm.	Andre ankesager	Domssager i alt	Kære- sager m.v.	Alle sager
Sagsbeholdning pr. 31/12 2006	11	363	99	91	564	28	592
Nye sager 2007	20	628	220	277	1145	1567	2712
Sluttede sager 2007	27	749	240	296	1312	1566	2878
Sagsbeholdning 31/12 2007	4	236*	75*	86*	401*	24*	424*
Nye sager i 2008	10	670	244	355	1279	1883	3162
Sluttede sager i 2008	8	663	242	333	1246	1889	3135
Sagsbeholdning 31/12 2008	6	243	77	106*	432*	18	450*
Nye sager i 2009	16	626	231	338	1211	1803	3014
Sluttede sager i 2009	11	640	223	340	1214	1793	3007
Sagsbeholdning 31/12 2009	11	229	85	104	429	28	457

\* Korrigeret

Der er en meget klar nedgang i beholdningen af straffesager set over hele perioden 2007 – 2009. Nedbringelsen af sagsbeholdningen er reelt sket i 2007. Både i 2008 og 2009 er sagsbeholdningen steget en smule, og man bør mærke sig, at dette er sket samtidig med, at antallet af nye sager fortsat er på et niveau, der ligger klart under niveauet fra tiden før politi- og domstolsreformen. Udviklingen har således nøje sammenhæng med indkøringen af politi- og domstolsreformen. Særligt om nævningesager kan anføres, at der med virkning fra 2008 er sket en omlægning af behandlingen af nævningesager således, at disse fremover starter i byretterne med fuld ankeadgang til landsretterne.

## c. Målsætninger for gennemløbstider.

Landsretten har i 2009 i samarbejde med Domstolsstyrelsen opstillet nye målsætninger for den højeste gennemløbstid for forskellige sagstyper. De nye målsætninger er opstillet i tilknytning til domstolsreformen og med det sigte, at der efter nogle år skal være fælles målsætninger for gennemløbstiderne ved de to landsretter. Målsætningerne er justeret i 2009 for 2010 – 2012.

I de følgende oversigter gengives målsætningerne for 2008 - 2010 og resultater for 2008 og 2009. Til sammenligning med resultatet for 2008 er indsat resultater for 2007 set i forhold til de nye målsætninger, men det må herved understreges, at de anførte målsætninger ikke var gældende for 2007.

For så vidt angår domssager omfatter målsætninger og resultater de sager, der er sluttet efter en hovedforhandling.

Om tidligere målsætninger og opfyldelsen af disse henvises derfor til embedsregnskaberne for 2007 og tidligere år.

Civile domssager	Resultat 2007	Mål 2008	Resultat 2008	Mål 2009	Resultat 2009	Mål 2010
<b>1. instanssager – henvist efter reformen</b>						
Andel sluttet på under 12 mdr.	—	40 %	89 %	50 %	53 %	50 %
Andel sluttet på under 18 mdr.	—	75 %	100 %	75 %	83 %	75 %
<b>Alm. ankesager</b>						
Andel sluttet på under 9 mdr.	9 %	20 %	35 %	55 %	61 %	60 %
Andel sluttet på under 12 mdr.	64 %	75 %	75 %	80 %	83 %	80 %
<b>Familieretssager</b>						
Andel sluttet på under 4 mdr.*	70 %	80 %	74 %	85 %	82 %	70 %
Andel sluttet på under 6 mdr.	93 %	95 %	93 %	95 %	93 %	90 %

\* I 2009 er den primære målsætning ændret fra 3 måneder til 4 måneder

Målopfyldelsen for 1. instanssager, der er henvist til landsretten som principielle, svarer til de opstillede målsætninger. I forhold til 2008 er der tale om et klart fald i målopfyldelsen, men den meget høje målopfyldelse i 2008 for 1. instanssager henvist efter reformen skal ses på baggrund af, at oversigten som anført alene omfatter de sager, der er blevet hovedforhandlet. Det drejede sig i 2008 om få sager, der alle i sagens natur var af nyere dato, da landsretten først modtog henviste sager fra byretterne fra begyndelsen af 2. halvår 2007. Målopfyldelsen i 2009 er derfor absolut tilfredsstillende.

Målopfyldelsen for almindelige ankesager ligger over målsætningen og klart over målopfyldelsen i de foregående år. Kortere gennemløbstider i de almindelige ankesager er et hovedformål for domstolsreformens tilsigtede virkning for landsretten, og resultatet er endog meget tilfredsstillende.

Målopfyldelsen for familieretssager er ikke umiddelbart sammenlignelig med tidligere år, da målsætningen er blevet ændret. Denne ændring skyldes, at de sager, der indbringes for domstolene efter omlægningen af reglerne om familieansvar, generelt er væsentligt tungere end tidligere. At sagerne er blevet tungere skyldes, at der nu skal afholdes samtaler med flere – og yngre - børn end tidligere, og at retten i forbindelse med en sag om forældremyndighed nu også kan tage stilling til barnets bopælssted og til samværsordninger.

Civile kæremål	Resultat 2007	Mål 2008	Resultat 2008	Mål 2009	Resultat 2009	Mål 2010
Andel sluttet på under 6 uger	62 %	80 %	76 %	85 %	69 %	75 %
Andel sluttet på under 3 mdr.	90 %	95 %	94 %	95 %	91 %	95 %

Målopfyldelsen for civile kæremål vurderes som meget tilfredsstillende i lyset af, at der er modtaget og afgjort markant flere kæremål i 2009 end i de foregående år. I konsekvens af denne udvikling i antallet af nye kæremål er den primære målsætning justeret for 2010.

<b>Straffedomssager</b>	<b>Resultat 2007</b>	<b>Mål 2008</b>	<b>Resultat 2008</b>	<b>Mål 2009</b>	<b>Resultat 2009</b>	<b>Mål 2010</b>
<b>Nævningeankesager</b>						
Andel sluttet inden 3 mdr.*		40 %	67 %	60 %	10 %	50 %
Andel sluttet inden 6 mdr.		90 %	100 %	90 %	80 %	90 %
<b>Øvrige straffeankesager:</b>						
<b>Med bevisbedømmelse</b>						
Andel sluttet på under 4 mdr.	48 %	60 %	60 %	70 %	56 %	75 %
Andel sluttet på under 6 mdr.	75 %	85 %	81 %	90 %	81 %	95 %
<b>Uden bevisbedømmelse</b>						
Andel sluttet på under 4 mdr.	65 %	60 %	76 %	70 %	70 %	75 %
Andel sluttet på under 6 mdr.	83 %	85 %	91 %	90 %	89 %	95 %

\* I 2010 er den primære målsætning ændret til 4 måneder.

Ændringen af reglerne for behandling af nævningesager er først trådt i kraft den 1. januar 2008. Det har dog allerede vist sig, at der er store vanskeligheder med at få berammet og afviklet nævningesagerne så hurtigt som tidligere forudsat. I konsekvens heraf er målsætningen ændret for 2010.

Målopfyldelsen for øvrige straffeankesager er faldet i forhold til tidligere år, hvilket ikke er tilfredsstillende i lyset af, at landsretten fortsat har modtaget klart færre straffeankesager end forud for politi- og domstolsreformen.

<b>Straffekæremål</b>	<b>Resultat 2007</b>	<b>Mål 2008</b>	<b>Resultat 2008</b>	<b>Mål 2009</b>	<b>Resultat 2009</b>	<b>Mål 2010</b>
<b>Fængslingskæremål</b>						
Andel sluttet samme dag som modtaget	87 %	90 %	89 %	90 %	83 %	85 %
Andel sluttet på under 1 uge	98 %	98 %	98 %	98 %	97 %	98 %
<b>Andre straffekæremål</b>						
Andel sluttet samme dag som modtaget	34 %	40 %	37 %	40 %	30 %	35 %
Andel sluttet under 1 uge	51 %	45 %	57 %	45 %	49 %	45 %
Andel sluttet på under 2 uger	60 %	75 %	65 %	75 %	58 %	65 %



Målopfyldelsen for straffekæremål er samlet tilfredsstillende. Der er generelt tale om meget korte målsætningsfrister, og målopfyldelsen må derfor ses i sammenhæng med, at behandlingen af en række sager må udsættes på fremskaffelse af yderligere dokumenter og på kæreskrifter og bemærkninger fra modparten til disse.

#### d. Gennemsnitlige gennemløbstider

De gennemsnitlige gennemløbstider for hovedforhandlede (domsforhandlede) civile sager og straffesager sluttet i perioden 2007 – 2009 er således:

<b>Gennemsnitlige gennemløbstider i måneder for hovedforhandlede domssager 2007 - 2009</b>			
	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>
<b>Civile sager:</b>			
1. instanssager henvist efter 2007		8,7	13,1
Almindelige ankesager	12,5	11,0	9,5
Familieretssager	3,2	3,0	3,4
<b>Straffesager:</b>			
Nævningeankesager		3,1	5,1
Øvrige straffeankesager med bevisbedømmelse	4,8	4,4	4,4
Øvrige straffeankesager uden bevisbedømmelse	3,8	3,2	3,6

De gennemsnitlige gennemløbstider i hovedforhandlede civile 1. instanssager henvist efter 2007 er lidt højere end i 2008. Dette er dog kun naturligt, idet alle hovedforhandlede sager da var af nyere dato, da landsretten først modtog henviste sager fra byretterne fra begyndelsen af 2. halvår 2007. Det er fortsat for tidligt at danne sig et indtryk af, hvor niveauet vil ligge for disse sagers gennemsnitlige gennemløbstid, men det er som anført ovenfor målsætningen for 2010, at halvdelen af sagerne skal være afsluttede inden 12 måneder og 75 % inden 18 måneder.

De gennemsnitlige gennemløbstider i almindelige civile ankesager er faldet pænt også i 2009. Denne udvikling mod kortere gennemløbstider i ankesager er som nævnt foran i god overensstemmelse med domstolsreformens tilsigtede virkning for landsretten, og udviklingen er endog meget tilfredsstillende.

De gennemsnitlige gennemløbstider i familieretssager er i 2009 lidt højere end i 2008. Dette modsvarer den foran nævnte udvikling i disse sagers tyngde efter ændringer i lovgivningen om familieansvar.

De gennemsnitlige gennemløbstider i nævningeankesager er i 2009 noget højere end i 2008. Dette er ikke tilfredsstillende, da der jo er tale om meget alvorlige straffesager, men udviklingen modsvarer de foran nævnte øgede vanskeligheder med at få disse sager berammet og afviklet.

De gennemsnitlige gennemløbstider for (øvrige) straffeankesager er i det væsentlige på samme niveau som i 2008 og lidt lavere end i 2007. Set i lyset af, at landsretten fortsat modtager færre straffesager end før reformen, er resultatet ikke ganske tilfredsstillende. Det må dog også indgå i vurderingen af det praktisk mulige, at en meget stor del af landsrettens straffesager skal behandles på bitingstederne i forud fastlagte uger og med deltagelse af forsvarere, der er udpegede før sagens berømmelse. Landsretten har fra 2010 samlet den administrative behandling af straffesager til de enkelte rejsemål for på den måde at klarlægge, om der herved kan opnås en mere effektiv sagsafvikling og dermed kortere gennemløbstider og højere målopfyldelse.

#### **e. Sagernes alder.**

Ved udgangen af 2009 var de verserende civile 1. instans- og ankesager fordelt således med hensyn til sagernes alder:

Ca. 82 % af sagerne er modtaget i 2009

Ca. 7 % af sagerne er modtaget i 2008

Ca. 2 % af sagerne er modtaget i 2007

Ca. 4 % af sagerne er modtaget i 2006

Ca. 2 % af sagerne er modtaget i 2005

Ca. 3 % af sagerne er modtaget i 1997-2004

Den procentuelle fordeling af sagsbeholdningen med hensyn til de civile sagers alder viser, at langt de fleste sager er af nyere dato. De sager, der er af ældre dato, afventer alle oplysninger eller afgørelser, som formodes at have væsentlig betydning for afgørelsen af de verserende sager. Flere af de ældre sager indgår i øvrigt i sagskomplekser. Til illustration gælder således, at 14 af de fortsat verserende 15 sager, der blev modtaget i 2001, indgår i samme sagskompleks.

Ved udgangen af 2009 var kun 5 eller ca. 1 % af de verserende straffesager modtaget før 2009, og næsten 90 % af sagerne var modtaget i 2. halvår af 2009.

#### **4. Medarbejdere og sagsafviklingen.**

##### **a. Udviklingen i årsværksforbrug fordelt på de enkelte medarbejdergrupper.**

Udviklingen i antallet af medarbejdere i 2007 – 2009 (opgjort som det faktiske årsværksforbrug) er følgende:

	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>
Juridisk personale	55,3	53,0	53,2
Kontorpersonale	42,6	40,3	42,5
Elever	1,2	2,3	2,3
Ansatte i beskæftigelsesordning	3,7	1,7	1,0
Øvrigt personale	5,8	5,6	5,2

Ændringerne siden 2007 skyldes navnlig en tilpasning af landsrettens personaleresurser til domstolsreformen. Fra 2010 vil der ske en yderligere tilpasning.

##### **b. Sagsvægtningsmodel.**

Landsretterne har i 2003/2004 i samarbejde med Domstolsstyrelsen udarbejdet en model med vægtning af de forskellige sager. I modellen indregnes sluttede sager med en vægtenhed afhængig af sagstype og den måde, hvorpå sagen slutes.

Vægtenhederne er særskilt fastsat for henholdsvis administrative medarbejdere (kontorpersonale) og jurister (faste og konstituerede dommere, administrationschef, sekretariatschef, retsassessor og dommerfuldmægtige) efter en generel vurdering og sammenligning af det arbejde, der for den enkelte medarbejder i den pågældende medarbejdergruppe gennemsnitligt er forbundet med behandlingen af den enkelte sag sammenlignet med behandlingen af andre sager og alt afhængig af sagstype og måde, som sagen slutes på. Der er således ikke tilsigtet nogen sammenhæng mellem de vægtenheder, der ved en sags slutning tildeles henholdsvis jurister og administrative medarbejdere, og der er derfor ikke grundlag for nogen sammenligning af antallet af vægtede enheder pr. årsværk for de forskellige personalegrupper.

Domstolsreformen og den deraf afledede ændring i landsretternes rolle som slutinstans, den almindelige udvikling i sagernes tyngde samt landsretternes arbejdsform navnlig i forbindelse med den nye form for hovedforhandling nødvendiggør en revision af sagsvægtningsmodellen, hvis denne tillige skal kunne anvendes til at vurdere udviklingen i landsretternes produktivitet over tid og særligt sammenlignet med tiden før reformen. Landsretterne har gennem længere tid opfordret Domstolsstyrelsen til at igangsætte dette arbejde, der efter landsretternes opfattelse bør forgå i tæt samarbejde mellem Domstolsstyrelsen og landsretterne. Senest ventes arbejdet gennemført i 2010.

Der er ved selve vægtenhederne ikke taget hensyn til den tid, der medgår til rejse til og fra landsrettens bitingsteder. Rejsetiden opgøres særskilt og indregnes herefter i den samlede opgørelse af antallet af vægtede sagsenheder pr. årsværk. Som grundlag for denne opgørelse af rejsetid kan følgende oplyses om antallet af rejsedage/rejseuger til bitingstederne i 2009:

<b>Antal rejseuger i 2009</b>	
<b>Bitingssted</b>	<b>Antal uger:</b>
Århus	35
Aalborg	42
Kolding	24
Esbjerg	22
Sønderborg	26
Randers*	2

\* Randers er ikke noget normalt bitingssted, men en større straffesag måtte af sikkerhedsmæssige årsager behandles i Randers.

Med forbehold for det kommende revisionsarbejde af sagsvægtene har forholdet mellem vægtede sagsenheder for sluttede sager og anvendte årsværk har i 2007 – 2009 været følgende:

<b>Administrative medarbejdere</b>						
	<b>Almindelige straffesager</b>	<b>Straffe-kæremål</b>	<b>Almindelige civile sager</b>	<b>Civile kæresager</b>	<b>Normativ (årsværk)</b>	<b>Antal vægtede enheder pr. årsværk</b>
<b>Vægtede sagsenheder 2009</b>	5628,8	1528,8	4800,9***	2016,3	41,9*	334
<b>Vægtede sagsenheder 2008</b>	5669,2	1580,7	4946,5***	1627,8	39,2*	353
<b>Vægtede sagsenheder 2007</b>	6599,8	1343	6310,9***	1440,5	41,2*	381

<b>Jurister</b>						
	<b>Almindelige straffesager</b>	<b>Straffe-kæremål</b>	<b>Almindelige civile sager</b>	<b>Civile kæresager</b>	<b>Normativ (årsværk)</b>	<b>Antal vægtede enheder pr. årsværk</b>
<b>Vægtede sagsenheder 2009</b>	3206,2,	646,5	4410,4***	1113,4	52,3*	179
<b>Vægtede sagsenheder 2008</b>	3750,9**	662,6	4537,3***	888,3	51,4*	191
<b>Vægtede sagsenheder 2007</b>	4006,8**	568,8	5443,9***	784,1	53,2*	203

\* Reguleret for rejsetid til btingsteder

\*\* Reguleret for forberedelse mv. af stor ankesag

\*\*\* Reguleret for ad citationssager der tidligere i Vestre Landsret blev registreret særskilt ved modtagelsen.

Udviklingen i antallet af vægtede sagsenheder pr. årsværk viser et fald for begge personalegrupper. Det er utvivlsomt, at implementeringen af domstolsreformen i sig selv har betydet et fald i produktivitet. Udover den betydning, som er en følge af selve implementeringen af reformen, gælder, at den øgede tyngde, der generelt er forbundet med den nuværende behandling af en række sagstyper, ikke afspejles i de nuværende sagsvægte. Dette forhold har naturligvis umiddelbart størst betydning for sammenligninger med tiden før 2007, dels fordi

domstolsreformen i sig selv har betydet en ændring af sagsbehandlingen for visse grupper af sager, dels fordi den almindelige udvikling i sagernes tyngde tydeligst afspejles over tid. Forholdet har imidlertid også betydning for en sammenligning mellem 2007, 2008 og 2009, idet f.eks. antallet af nye kæremål er steget mærkbart både i 2008 og 2009 også i sammenligning med tiden før domstolsreformen, og ikke mindst for disse sagstyper gælder, at belastningen ved en behandling i dag ligger over belastningen ved en behandling af sådanne sager tidligere. Som nævnt foran er det da også besluttet at foretage en revision af sagsvægningsmodellen. Dette vigtige arbejde ventes efter de seneste oplysninger igangsat og forhåbentlig afsluttet i 2010. Indtil da er en sammenligning af opgørelser af vægtede sagstal f. eks. i tiden før og efter domstolsreformen ikke retvisende.

## **5. Retsmægling.**

Vestre Landsret har fra 1. marts 2003 til 31. marts 2008 deltaget sammen med 4 byretter i et forsøg med retsmægling. Forsøget er den 1. april 2008 afløst af en permanent ordning med retsmægling også i landsretterne. Forsøget og den permanente ordning administreres i praksis af landsrettens 15. afdeling (den særlige forberedelsesafdeling). Der henvises nærmere til oplysningerne om retsmægling på landsrettens hjemmeside [www.vestrelandsret.dk](http://www.vestrelandsret.dk).

Landsrettens tilbud om retsmægling er i 2009 blevet accepteret i 104 sager mod 70 sager i 2008. Retsmægling er i 2009 gennemført i 81 sager mod 55 sager i 2008. I de resterende sager er retsmæglingen endnu ikke gennemført eller tilsagnet om deltagelse i retsmægling eller hele sagen er tilbagekaldt, inden der er afholdt møde med retsmægleren.

I 29 af de 81 sager med gennemført retsmægling (36 %) er retsmæglingen endt med, at parterne har indgået en aftale, som har afsluttet sagen. I de øvrige sager, hvor retsmægling er gennemført, er retsmæglingen endt uden en sådan aftale, og sagen er herefter overgået til sædvanlig retssagsbehandling.

Andelen af sager, der i 2009 er endt med en aftale, der har sluttet retssagen, er markant lavere end i tidligere år, hvor andelen af sluttede sager ret konstant har ligget omkring 65 %. Landsretten undersøger for tiden, hvad der kan være den nærmere årsag til denne forskel. I disse

overvejelser vil bl.a. indgå, om der er særlige sagstyper, hvor de resurser, der afsættes til retsmægling, mere hensigtsmæssigt kan anvendes på andre opgaver.

## **6. Domstolsreformen**

Landsretterne har med domstolsreformen fået status som den helt dominerende slutinstans. Det gælder både i civile sager og i straffesager, herunder i nævningesager.

Denne ændrede rolle stiller øgede krav til landsretterne bl.a. med hensyn til hurtigere at formidle oplysninger om landsretternes praksis. Dette arbejde sker i tæt samarbejde med Østre Landsret.

## **7. Kvalitetsarbejde**

I tilknytning til domstolsreformen har landsretten på forskellige områder igangsat et arbejde, der har til formål yderligere at forbedre kvaliteten i landsrettens sagsbehandling og afgørelser. Der er således gennemført en ændring af landsrettens arbejde med straffekæremål, ligesom der er igangsat et arbejde med det sigte at vurdere og udveksle erfaringer om retsledelse. Endvidere har landsrettens dommere på interne temadage drøftet forskellige spørgsmål i forbindelse med fastsættelsen af sagsomkostninger, specialisering, den praktiske behandling af straffesager og dommernes udnyttelse af it-teknologien. Videre er der på møder for alle dommere i jyske retter og på et fællesmøde mellem dommerne i de to landsretter drøftet en række spørgsmål af betydning for kvaliteten i retternes afgørelse. Endelig har man i starten af 2009 iværksat et projekt, der sigter mod en yderligere forbedring af kvaliteten i det arbejde, som landsrettens administrative medarbejdere varetager på de enkelte retssektioner.

Det er landsrettens vurdering, at kvalitetsarbejdet er af meget væsentlig betydning også set i sammenhæng med de løbende bestræbelser på at effektivisere sagsgangene. Det er derfor efter landsrettens opfattelse særdeles velbegrundet, at der i 2009 har været anvendt resurser også på denne del af landsrettens arbejde, også selv om det selvsagt har betydet tilsvarende færre resurser til retsarbejdet.



## **8. Administrative sager.**

Blandt de administrative sager, som behandles i landsretten, kan nævnes:

### **a. Høringssager.**

Der er i 2009 afgivet udtalelse i 67 høringssager vedrørende lovforslag m.v.

I 2007 og 2008 blev der afgivet udtalelser i henholdsvis 64 og 57 høringssager.

### **b. Klagesager.**

I medfør af retsplejelovens § 48 kan landsrettens præsident meddele en advarsel til en dommer eller anden domstolsjurist i landsretten eller til en præsident ved en byret i landsretskredsen, hvis den pågældende har udvist utilbørligt eller usømmeligt forhold i forbindelse med udførelsen af sin tjeneste.

I 2009 har præsidenten indledt behandling af 8 klager (mod 10 klager i 2008) over byretspræsidenter/landsdommere/øvrige domstolsjurister. 2 af disse klager (mod 8 i 2008) angik landsdommere eller andre domstolsjurister ved landsretten.

Der har ikke i nogen af sagerne været tale om forhold af en karakter, der har kunnet give grundlag for at meddele en advarsel efter § 48.

Foruden de nævnte sager har landsrettens præsident også modtaget flere klager, der er blevet videresendt til en anden retspræsident eller klagemyndighed som værende rette klageinstans. Desuden har præsidenten modtaget et antal henvendelser fra primært privatpersoner, der har været utilfreds med landsrettens eller en anden rets judicielle afgørelser, og som præsidenten har vejledt om mulighederne for eventuelt at appellere afgørelsen eller f.eks. søge Procesbevillingsnævnet om anke- eller kæretiladelse. I disse sager har der ikke været indledt en klagesagsbehandling i medfør af retsplejelovens § 48.

### **c. Rejsedommerordningen.**

Ordningen med særlige rejsedommere er ophørt med udgangen af 2006 som led i domstolsreformen. Af rejsedommerordningen resterer nu alene muligheden for, at landsrettens præsident efter retsplejelovens § 45, stk. 1, kan meddele beskikkelse som yderligere dommer ved en byret, når byrettens forhold tilsiger det. Denne mulighed er benyttet i enkelte tilfælde i 2009.

### **d. Beskikkelse af sættemere.**

Præsidenten foretog i 2009 i medfør af retsplejelovens § 46 i alt 51 beskikkelser af sættemere, fordi byretsdommere var inhabile.

I 2007 og 2008 blev der meddelt henholdsvis 34 og 44 sådanne beskikkelser. Tallene er betydeligt lavere end i tiden før domstolsreformen. Det skyldes, at reformen har mindsket behovet for sådanne beskikkelser meget markant som følge af etableringen af større byretter med mindst 6 dommere.

## **9. Ny retsbygning til Vestre Landsret i Viborg**

Vestre Landsret har gennem længere tid haft et væsentligt behov for forbedring af de lokalemæssige forhold navnlig i Viborg. Spørgsmålet har da også været nævnt i flere af de offentliggjorte handlingsplaner og embedsregnskaber.

Som led i aftalen om finanslovens for 2010 indgik regeringen og Dansk Folkeparti i november 2009 aftale om, at der skal opføres en ny retsbygning til Vestre Landsret. Projektet kan efter aftalen igangsættes medio 2010 og det forventes at landsretten vil kunne flytte ind i de nye lokaler i 2013. Investeringsudgiften ved byggeriet er anslået til i alt 260 mio. kr.

Det er naturligvis glædeligt og meget tilfredsstillende for landsretten og dens brugere, at der nu er truffet politisk aftale om nybyggeriet. En aftale, som betyder, at landsretten i en ny retsbygning kan sikre landsrettens brugere og medarbejdere en værdig, funktionel, sikker og tidssvarende ramme for landsrettens retssagsbehandling og øvrige funktioner.

Arbejdet med opførelsen af den nye retsbygning sker i et samarbejde mellem Slots- og Ejendomsstyrelsen, Domstolsstyrelsen, Viborg Kommune og landsretten. Byggeriet skal opføres i et såkaldt offentligt-privat partnerskab (OPP).

#### **10. Vestre Landsrets lokaleforhold ved bitingstederne.**

Vestre Landsret har bitingsteder i Aalborg, Århus, Kolding, Esbjerg og Sønderborg.

Bitingstederne er i Kolding, Esbjerg og Sønderborg placeret i forbindelse med byrettens lokaler.

I Esbjerg har byretten – og dermed også Vestre Landsret – fået nye lokaler i sommeren 2007 på adressen Dokken i Esbjerg.

I Sønderborg har byretten – og dermed også Vestre Landsret – fået nye lokaler i eftersommeren 2008.

I Kolding er det besluttet at opføre et helt nyt domstolsbyggeri, hvori også vil indgå nye lokaler til Vestre Landsret. Byggeriet sker i et offentligt-privat partnerskab (OPP) og som del af et samlet projekt, der desuden omfatter nye retsbygninger til 4 byretter. Det påregnes, at der i foråret 2010 indgås aftale med det konsortium, der skal stå for opførelsen og driften af byggeriet.

#### **11. Handlingsplan for 2009 og opfyldelsen af denne.**

Landsrettens arbejde med handlingsplaner og justeringer af disse foregår løbende bl.a. i forbindelse med drøftelser i landsrettens samarbejdsudvalg. Handlingsplanerne er offentliggjort på landsrettens hjemmeside - [www.vestrelandsret.dk](http://www.vestrelandsret.dk)

Handlingsplanerne indeholder en række mål for sagsbehandlingstider. Herom og om opfyldelsen af disse målsætninger henvises til det, der er anført ovenfor i afsnit 3.

Endvidere indeholder handlingsplanerne en lang række andre mål opstillet med fokus på (anden) kvalitetssikring, brugernes behov, kontakt til samarbejdspartnere, produktivitet og fleksibilitet, trivsel blandt medarbejderne og enkle og klare arbejdsgange samt andre tiltag til en effektiv resurseudnyttelse.

De forskellige mål er beskrevet i landsrettens handlingsplan, og status med hensyn til opfyldelsen heraf kan summarisk sammenfattes således for 2009:

- Der skal ske en revision af sagsvægtene i vægtningsmodellen for landsretterne (jf. afsnit 1.1). AFVENTER DOMSTOLSSTYRELSEN, MEN VENTES IGANGSAT I 2010
- Det skal i samarbejde med Østre Landsret nærmere overvejes, hvordan landsretternes nye rolle som den helt dominerende slutinstans kan realiseres bedst muligt (jf. afsnit 1.2). SKET, MEN FORTSÆTTES
- Der skal indledes et projekt med en samlet undersøgelse af forskellige spørgsmål af betydning for landsrettens arbejdsmiljø (jf. afsnit 2.1). BEHOVET OVERVEJES NÆRMERE
- Der skal ske opfølgning på trivselsundersøgelse fra efteråret 2008 (jf. afsnit 2.1). SKET
- Der skal overvejes nye tiltag til at dokumentere og måle kvalitet (jf. afsnit 3.1). SKET, MEN FORTSÆTTES
- Der skal ske en gennemgang af og om nødvendigt ajourføring af landsrettens standardkoncepter (jf. afsnit 3.1). IGANGSAT OG FORTSÆTTES I 2010
- Der skal gennemføres en kvalitetsundersøgelse af de breve, som landsretten sender i både civile sager og straffesager (jf. afsnit 3.1). IGANGSÆTTES I 2010
- Der skal – i det omfang Domstolsstyrelsen bevilger de nødvendige ressourcer hertil – sikres mulighed for, at retsafdelingernes standardbreve m.v. udarbejdes med Word som tekstbehandlingsprogram (jf. afsnit 3.1). AFVENTER BEVILLING FRA DOMSTOLSSTYRELSEN
- Der skal ske en nedsættelse af gennemløbstiden navnlig i civile sager (jf. afsnit 3.2). DELVIST OPFYLDT
- Der skal udarbejdes en vejledning om den praktiske fremgangsmåde ved offentliggørelse af afgørelser på landsrettens hjemmeside (jf. afsnit 4.1). UDSAT TIL 2010
- Der skal tilbydes undervisning, hvor interesserede medarbejdere kan introduceres til anvendelsen af bl.a. excel-regneark og power-point (jf. afsnit 4.3). SKET OG FORTSÆTTER I 2010
- Der skal foretages en vurdering af behovet for ændringer af landsrettens administrative struktur (jf. afsnit 4.4). SKET
- Der skal foretages en vurdering af behovet for en samling af rejser til de enkelte bidingsteder på afdelinger inden for samme administrative sektion (jf. afsnit 4.4). SKET OG GENNEMFØRT PR. 1. JAN 2010
- Der skal som led i udmøntningen af ”ny løn” for landsrettens administrative medarbejdere udarbejdes en lønpolitik (jf. afsnit 4.5). SKET

## 12. Brugerundersøgelsen 2009

Der er i slutningen af 2009 gennemført en brugerundersøgelse af alle danske retter.

I brugerundersøgelsen af Vestre Landsret har medvirket 61 professionelle brugere og 70 almindelige brugere. Hovedparten af de professionelle brugere er advokater. Kun to repræsentanter for anklagemyndigheden har medvirket. Ca. 1/3 af de professionelle brugere har typisk deltaget i straffesager og ca. 2/3 typisk i civile sager. De fleste almindelige brugere er parter eller vidner. Ca. 2/3 af de almindelige brugere har deltaget i straffesager og ca. 1/3 i civile sager. Det har ikke været muligt at inddele resultaterne efter, om undersøgelsens deltagere har medvirket i sager på bitingsteder eller ved hovedtingstedet, ligesom det ikke har været muligt at foretage en nærmere opdeling i forhold til de forskellige lokaliteter, som landsretten benytter i Viborg.

Selve brugerundersøgelsen vil i sin helhed blive offentliggjort på landsrettens hjemmeside [www.vestrelandsret.dk](http://www.vestrelandsret.dk) Undersøgelsens sammenfattende resultater gengives i det følgende to skemaer.

Brugernes samlede oplevelse af Vestre Landsret er således:

Oplevelsen af retten	Brugertype	Enighed		
		Enig	Hverken eller	Uenig
Retten er professionel	Professionel	93 %	5 %	2 %
	Almindelig	83 %	12 %	5 %
Retten er effektiv	Professionel	69 %	29 %	2 %
	Almindelig	61 %	27 %	12 %
Der er en tryk atmosfære i retten	Professionel	72 %	27 %	2 %
	Almindelig	62 %	25 %	13 %

Brugernes overordnede tilfredshed med Vestre Landsret er således:

**VESTRE LANDSRET**

Tilfredshed med retten	Brugertype	Tilfredshed			Antal svar
		Tilfreds	Hverken eller	Utilfreds	
Retten generelt	Professionel	92 %	7 %	2 %	61
	Almindelig	70 %	26 %	4 %	57
Rettens medarbejdere	Professionel	90 %	10 %		60
	Almindelig	76 %	20 %	3 %	59
Rettens sagsbehandling	Professionel	88 %	9 %	3 %	58
	Almindelig	52 %	31 %	17 %	54

Hovedresultaterne viser overordnet en god tilfredshed med landsretten også sammenlignet med det samlede resultat for alle retter. Delresultater viser, at der især er mindre tilfredshed med standarden af tekniske hjælpemidler, landsrettens venterum, adgangs- og parkeringsforhold og sagsbehandlingstiden. Der er på en række punkter klare forskelle i besvarelsen fra professionelle og almindelige brugere. Således er f. eks.  $\frac{3}{4}$  af de professionelle brugere enige i og kun 8 % uenige i, at landsrettens afgørelser indeholder en dækkende begrundelse for resultatet, mens kun under halvdelen af de almindelige brugere er enige i og 20 % er uenige i denne vurdering (men denne del af undersøgelsen er dog alene besvaret af 9 almindelige brugere). På samme måde er blot 3 % af de professionelle brugere men 17 % af de almindelige brugere utilfredse med landsrettens sagsbehandling.

En del af de forhold, der kan føre til en forbedret brugertilfredshed, må løses i samarbejde med de øvrige retter og Domstolsstyrelsen. Det gælder f. eks. mulighederne for øget anvendelse af moderne teknologi og for øget kommunikation via e-mail. Andre forhold kan ventes løst i forbindelse med, at landsretten som nævnt ovenfor får en ny retsbygning. Herudover vil landsretten arbejde for konkrete forbedringer af breve og telefonservice, ligesom landsretten vil overveje, om det kan udtrykkes på en anden måde, at det forhold, at landsretten som appelinstans i sine afgørelser ofte er enig i og derfor tiltræder den begrundelse, som byretten har givet for et resultat, faktisk er udtryk for en selvstændig begrundelse fra landsrettens side. En begrundelse, som efter traditionen ofte udtrykkes alene ved en henvisning til de grunde, som byretten har anført for resultatet.

Landsrettens initiativer som opfølgning på brugerundersøgelsen er nærmere beskrevet i landsrettens handlingsplan for 2010. Denne handlingsplan vil blive offentliggjort på landsrettens hjemmeside [www.vestrelandsret.dk](http://www.vestrelandsret.dk).

### **13. Sammenfattende vurdering af udviklingen i 2009 samt forventningerne til de kommende år.**

2009 har – som 2007 og 2008 – været præget af domstolsreformens implementering. På mange områder er udviklingen, som man kunne forvente i forbindelse med reformen. På andre områder – herunder især landsrettens modtagelse af straffesager – kan reformen endnu ikke siges at være slået fuldt igennem.

Der er en generel god udvikling i de gennemsnitlige gennemløbstider, ligesom også de målsætninger, der er opstillet for gennemløbstiderne i 2009, generelt er pænt opfyldt.

Der er et fald i sagsbeholdningen af civile sager i 2009. For straffesager er situationen stort set uændret med hensyn til sagsbeholdningens størrelse, selv om der har været en mindre tilgang af straffesager i 2009 end i 2008. Navnlig for straffesager må det imidlertid erindres, at landsretten endnu ikke modtager sager i det omfang, som det kan forventes efter reformen. Dette kan i sig selv give anledning til en vis bekymring med hensyn til den kommende udvikling i gennemløbstiderne i disse sager.

Der er i starten af 2010 truffet beslutning om en yderligere tilpasning af landsrettens dommernormativ og normativet for administrative stillinger. Sigtet hermed har været at færdiggøre tilpasningen af landsrettens resurser til domstolsreformen. Det er efter landsrettens opfattelse uundgåeligt, at den ændrede normering vil kunne føre til afvikling af færre sager, og dette vil i sig selv kunne skabe risiko for længere sagsbehandlingstider.. En nærmere vurdering af påvirkningen af sagsbehandlingstiderne er ikke mulig, idet især udviklingen i nye sager vil have afgørende betydning herfor. I den forbindelse vil også udviklingen i byretterne og i politi- og anklagemyndighed kunne få stor betydning. Landsretten vil nøje følge udviklingen.

Landsretten finder det afgørende, at der også i 2010 sættes fokus på kvaliteten i landsrettens sagsbehandling og afgørelser. Landsretten vil derfor fortsætte arbejdet med løbende yderligere forbedring af kvaliteten i landsrettens opgavevaretagelse. I tilknytning hertil vil der på særlige temadage ske drøftelser af praksis på forskellige sagsområder med det sigte at fremme ensartetheden i retsanvendelsen både internt i landsretten og i forholdet mellem de to landsretter.

Landsretten er tilfreds med, at der nu er truffet politisk beslutning om et nybyggeri til løsning af landsrettens bygningsmæssige situation i Viborg. Det videre arbejde med dette projekt vil ske i samarbejde med Slots- og Ejendomsstyrelsen, Domstolsstyrelsen og Viborg Kommune. Arbejdet vil i 2010 bl.a. omfatte opstilling af de krav, som der skal stilles til nybyggeriet og dets indretning. Arbejdet vil tidsmæssigt blive søgt tilrettelagt således, at finanslovsaftalens bestemmelse om, at det nye byggeri kan tages i brug i 2013, kan overholdes. Landsretten glæder sig til at kunne byde brugere og medarbejdere tidssvarende og sikre rammer for landsrettens virksomhed i Viborg.

Bjarne Christensen